

Rozwój dziecka w 4 roku życia

Czwarty rok życia stanowi zwykle dla dziecka przełomowy moment, bowiem jest to czas pójścia do przedszkola. Na początku czwartego roku życia w większości przypadków rozwój motoryczny, emocjonalny, poznawczy i społeczny pozwala dziecku odnaleźć się w grupie rówieśniczej. Nasze pociechy potrafią już komunikować się z otoczeniem i mają podstawowe umiejętności w zakresie samoobsługi. Dokładna charakterystyka możliwości 4-latka zostanie opisana poniżej.

Rozwój motoryczny

Czterolatek chętnie się rusza i pokonuje różne przeszkody – skacze odbijając się obiema nogami od podłoża, zeskakuje ze stopni, przeskakuje nad zabawkami, chętnie kopie i rzuca piłkę. W zakresie chwytania, 4-latek nie potrafi jeszcze używać samych dłoni do złapania piłki, lecz posługuje się przedramionami i przyciska do siebie złapaną rzecz. Potrafi wchodzić i schodzić po schodach krokiem naprzemiennym. Maluchy doskonałą umiejętność jazdy na 4-kołowym rowerku. Sprawnie manewrują kierownicą do skręcania oraz mocniej naciskają na pedały. Dzięki temu rozwija się zmysł równowagi. Dlatego też, 4-latki próbują chodzenia po wąskich murkach lub krawężnikach i coraz dłużej potrafią ustać na jednej nodze.

W zakresie motoryki małej, dzieci również robią ogromne postępy. Są w stanie odwzorowywać proste kształty: kwadrat, prostokąt, misia, auto, domek. Czwarty rok życia to również ostateczny czas ukształtowania dominacji stronnej. Dziecko posługuje się już „wybraną” ręką. Chętnie lepi z plasteliny podstawowe kształty: bałwana, człowieka. Potrafi samodzielnie się ubrać, rozebrać, myć i wycierać ręce, uczesać włosy, umyć zęby, a także samodzielnie jeść łyżką i widelcem. Czwarty rok życia to również czas samodzielnego korzystania z toalety.

Rozwój poznawczy

Doskonaleniu ulega percepcja wzrokowa. 4-latek potrafi wyodrębnić rzecz, różniącą się od pozostałych, dobierać takie same obrazki, porównywać kształty, uzupełniać sekwencje na materiale abstrakcyjnym, układać abstrakcyjne wzory, a także układać 3-elementowe historyjki obrazkowe, z uwzględnieniem następstw czasowych.

W zakresie percepcji słuchowej, poprawie ulega zdolność koncentrowania się i rozumienia słuchanego tekstu, np. bajki. Dzieci chętnie słuchają opowiadań i potrafią wyłapać z kontekstu znaczenie trudniejszych słów, jednocześnie skupiając się na treści. Najważniejszą umiejętnością czterolatek w zakresie percepcji słuchowej, jest różnicowanie głosek podobnie brzmiących w wyrazach, np. Marta-narta, pasek-piasek, wieszka-wieża.

Rozwój mowy

Mowa czterolatek jest zrozumiała dla otoczenia. W wymowie powinny pojawić się już głoski [s, z, c, dz]. Znika charakterystyczne zmiękczenie spółgłosek. Głoski, których dziecko jeszcze nie realizuje to [sz, ż, cz, dż, r]. Poprawie ulega zdolność budowania wypowiedzi, które stają się dłuższe i barwniejsze. Dziecko wzbogaca zasób słownictwa i zadaje dużo pytań, aby rozwijać swoją wiedzę o świecie. Dlatego niezwykle ważne jest cierpliwe udzielanie odpowiedzi maluchom. Dziecko w tym okresie rozwija również zdolność narracji. Jako, że rozumie już związki przyczynowo-skutkowe oraz następstwa czasowe wydarzeń, może opowiadać historie w czasie teraźniejszym, przyszłym i przeszłym. 4-latek jest zdolny do prowadzenia dialogu, poprzez przyjmowanie roli nadawcy i odbiorcy, co ma wielki wpływ na późniejsze nawiązywanie relacji międzyludzkich.

Rozwój zabawy

Zabawy tematyczne czterolatek dają możliwość wzbogacenia słownictwa, uczenia się ról społecznych i zdobywania wiedzy o świecie. Dzieci intuicyjnie naśladują pracę dorosłych – lekarza, kucharza, kierowcy. Ich czynności są bardziej złożone niż zabawy 3-latków. Dzieci chętnie bawią się w grupie oraz potrafią dłużej skupić się na wykonywanej zabawie.

Rozwój społeczno-emocjonalny

Czwarty rok życia przynosi dalsze kształtowanie się kompetencji społecznych. Dziecko potrafi już kontrolować swoje reakcje w zależności od bodźca. Kontroluje wybuchy złości i żalu. Rozumie, że innego zachowania wymaga się od niego w kościele, a innego w sklepie. Stosując naśladownictwo, maluch uczy się funkcjonować w społeczeństwie, w danej kulturze. U dzieci w tym okresie pojawiają się nowe uczucia, które warunkują rozwój sumienia i rozumienia norm moralnych. Dziecko staje się również wrażliwsze na sygnały, które odbiera od grupy rówieśniczej. Dąży do bycia akceptowanym, a nawet walczy o pozycję lidera. Niektóre czterolatki potrafią już respektować reguły zabaw, np. w berka. Chętnie także uczestniczą w życiu dorosłych, pomagając im w obowiązkach domowych.

Należy pamiętać również, że każde dziecko ma swoje indywidualne tempo rozwoju. Niewielkie opóźnienie w nabywaniu nowych umiejętności, nie jest jeszcze powodem do zmartwień, lecz są pewne wyznaczniki umiejętności 4-latka, których brak może dawać powody do niepokoju.

Ze specjalistą należy skonsultować się, kiedy dziecko: śpi z otwartymi ustami i chrapie, ma awersję pokarmową, nie reaguje na własne imię, nieprawidłowo artykułuje głoski [k, g, f, w, ś, ź, ć, dź, s, z, c, dz] lub zamienia głoski dźwięczne na bezdźwięczne, nie buduje zdań, jego mowa jest niezrozumiała dla otoczenia, nie odróżnia i nie zna kolorów, zachowuje się agresywnie w stosunku do innych dzieci lub dorosłych, nie nawiązuje kontaktu wzrokowego, nie bawi się w zabawy tematyczne, jest niechętny do zabaw ruchowych, nie lubi brudzenia się, niektórych materiałów, zapachów, smaków czy konsystencji pokarmów, ma problem z utrzymaniem równowagi, nie chętnie nawiązuje kontakty społeczne z rówieśnikami czy dorosłymi, reaguje lękiem na nowe sytuacje.

W każdym wyżej wymienionych przypadkach, warto udać się po poradę do lekarza, logopedy, psychologa, pedagoga, fizjoterapeuty lub terapeuty SI. Im wcześniej rozpoczęta terapia, tym szybsze efekty.

Bibliografia:

1. Cieszyńska J., Korendo M., Wczesna interwencja terapeutyczna. Stymulacja rozwoju dziecka Od noworodka do 6 roku życia, Kraków 2007.